

Nr 355

Av herr Eliasson i Stockholm, *angående rättegångsbalkens bestämmelser om telefonavlyssning.*

I rättegångsbalkens 27 kap. 16 § första stycket föreskrives:

Kan någon skäligen misstänkas för brott, varå icke kan följa lindrigare straff än straffarbete i två år, och finnes det vara av synnerlig vikt för utredningen, att undersökningsledaren eller åklagaren erhåller del av samtal till och från telefonapparat, som innehaves av den misstänkte eller eljest kan antagas komma att begagnas av honom, äge rätten meddela tillstånd till deras avhörande. Fråga därom må upptagas allenast på yrkande av undersökningsledaren eller åklagaren.

I lagen den 21 mars 1952 med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i brottmål förekommer i 5 § viss utvidgning av rättegångsbalkens bestämmelse om telefonavlyssning, bl. a. så till vida att åklagare vid fara i dröjsmål kan förordna om telefonavlyssning.

Sannolikt har telefonavlyssning endast i något enstaka undantagsfall meddelats av åklagare. Regelmässigt är det domstol som beviljat sådan tvångsåtgärd. Beslutet meddelas av ensam domare. Beslut från domstols sida om avslag på framställning om telefonavlyssning har såvitt jag vet aldrig förekommit.

I princip bygger vår brottmålsprocess på ett kontradiktoriskt förfarande. Domstols förordnande om telefonavlyssning meddelas utan att någon som har att iakttaga den misstänktes intresse är närvarande. I vissa undantagsfall kan t. ex. husrannsakan såsom framgår av rättegångsbalkens 28 kap. 7 § verkställas utan närvaro av den misstänkte eller någon som företräder dennes intresse. I sådana fall skall emellertid, såsom framgår av samma paragraf, den misstänkte alltid »så snart det kan ske utan men för utredningen» underrättas om den vidtagna åtgärden. Någon bestämmelse till skydd för den misstänktes intresse finns inte beträffande telefonavlyssning.

Givet är att förordnande om telefonavlyssning icke kan delgivas den misstänkte i samband med tvångsåtgärden. Möjligen är det icke heller lämpligt med hänsyn till dessa ärendens speciella karaktär och vikt att den misstänkte, sedan det icke längre är till men för utredningen, underrättas om tvångsåtgärden. Däremot synes vid domstolsärendena utan men för utredningen en »offentlig försvarare» kunna förordnas, som — givetvis utan att den misstänkte härom underrättas — vid förhandling inför domstol inom lyckta dörrar har att taga ställning till om han för sin del på föreliggande

material anser att skäligen misstanke föreligger och vad som i övrigt kan vara att anföra i ärendet innan det överlämnas till domstolens prövning.

Jag saknar kännedom om att i något fall felaktighet förekommit, men med hänsyn till de vidlyftiga garantier som den misstänkte i övrigt kringgärdats med synes rättsgarantierna beträffande denna tvångsåtgärd otillfredsställande. Tillskapande av någon sådan form av kontroll skulle också vara ägnad att förhindra sådan ryktesspridning, som i skilda sammanhang offentligen framförts.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida ovan angivna tvångsåtgärd kan kringgärdas med föreskrifter, som erbjuder bättre rättssäkerhetsgarantier för den enskilde.

Stockholm den 26 januari 1958

Lennart Eliasson